

Brussel, 21 juni 2022  
(OR. en)

10016/22

|                 |               |
|-----------------|---------------|
| HYBRID 55       | JAIEX 67      |
| DISINFO 52      | AUDIO 55      |
| INST 221        | DIGIT 118     |
| AG 61           | INF 95        |
| PE 62           | COSI 160      |
| DATAPROTECT 185 | CSDP/PSDC 341 |
| JAI 847         | COPS 255      |
| CYBER 207       | POLMIL 136    |
| FREMP 122       | PROCIV 76     |
| RELEX 758       | IPCR 64       |

#### RESULTAAT BESPREKINGEN

|          |                                                                                               |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| van:     | het secretariaat-generaal van de Raad                                                         |
| aan:     | de delegaties                                                                                 |
| Betreft: | Conclusies van de Raad over een kader voor een gecoördineerde EU-respons op hybride campagnes |

Voor de delegaties gaan hierbij de in hoofde genoemde conclusies van de Raad, die op 21 juni 2022 door de Raad zijn aangenomen.

**CONCLUSIES VAN DE RAAD****over een kader voor een gecoördineerde EU-respons op hybride campagnes**

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

1. HERINNERT AAN de desbetreffende conclusies van de Europese Raad<sup>1</sup> en de Raad<sup>2</sup> en ONDERKENT dat statelijke en niet-statelijke actoren steeds vaker hybride tactieken gebruiken, hetgeen een toenemende bedreiging vormt voor de veiligheid van de EU, haar lidstaten en haar partners<sup>3</sup>. ERKENT dat voor sommige actoren die dergelijke tactieken toepassen, vredestijd een periode is voor clandestiene kwaadaardige activiteiten, waarin een conflict minder openlijk kan worden voortgezet of voorbereid. BENADRUKT dat statelijke en niet-statelijke actoren ook gebruikmaken van informatiemanipulatie en andere tactieken om zich in democratische processen te mengen en burgers te misleiden en te bedriegen. MERKT OP dat uit de gewapende agressie tegen Oekraïne blijkt dat Rusland bereid is om de zwaarste vorm van militair geweld te gebruiken, zonder rekening te houden met juridische of humanitaire overwegingen, in combinatie met hybride tactieken, cyberaanvallen, buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging, het gebruik van energie als economisch pressiemiddel en een agressieve nucleaire retoriek, en ONDERKENT de daaraan verbonden risico's van mogelijke overloopeffecten in buurlanden van de EU die de belangen van de EU zouden kunnen schaden.

---

<sup>1</sup> Met name de conclusies van de Europese Raad van december 2021, oktober 2021, juni 2019, maart 2019, december 2018, oktober 2018, juni 2018, maart 2018, juni 2015 en maart 2015.

<sup>2</sup> Met name de conclusies over het versterken van de weerbaarheid en het bestrijden van hybride dreigingen, waaronder desinformatie in de context van de COVID-19-pandemie (ST 13626/20), de conclusies over extra inspanningen ter versterking van de weerbaarheid en bestrijding van hybride dreigingen (ST 14972/19), de conclusies over het waarborgen van een vrij en pluriform mediastelsel (ST 13260/20) en de conclusies over Speciaal verslag 09/2021 van de Europese Rekenkamer: "Desinformatie met gevolgen voor de EU: aangepakt maar niet beteugeld" (ST 10968/21).

<sup>3</sup> In overeenstemming met het hoofdstuk over samenwerken met partners van het strategisch kompas.

2. HERHAALT dat de kracht van onze Unie in het licht van de huidige geopolitieke verschuivingen ligt in eenheid, solidariteit en vastberadenheid, door de strategische autonomie van de EU en haar vermogen om met partners samen te werken om haar waarden en belangen te beschermen, te versterken en door het strategisch kompas snel ten uitvoer te leggen, onder meer om hybride dreigingen en campagnes tegen te gaan. ONDERSTREEPT dat een sterkere en slagvaardigere EU op het gebied van veiligheid en defensie een positieve bijdrage zal leveren aan de mondiale en trans-Atlantische veiligheid en complementair is aan de NAVO, die het fundament blijft van de collectieve defensie van haar leden. VERKLAART andermaal dat de EU voornemens is de op regels gebaseerde internationale orde, waarvan de kern gevormd wordt door de Verenigde Naties, intensiever te ondersteunen.

3. HERINNERT ERAAN dat in het strategisch kompas, dat op 21 maart 2022 door de Raad is goedgekeurd en op 24 en 25 maart 2022 door de Europese Raad is bekrachtigd, wordt benadrukt dat in 2022 een EU-toolbox tegen hybride dreigingen moet worden ontwikkeld, die bestaande en mogelijke nieuwe instrumenten moet samenbrengen en een kader moet bieden voor een gecoördineerde respons op hybride campagnes die de EU en haar lidstaten treffen, en die bijvoorbeeld preventieve, coöperatieve, stabiliserende, beperkende en herstellende maatregelen kan omvatten en solidariteit en wederzijdse bijstand kan ondersteunen; tevens wordt benadrukt dat in 2022 de toolbox voor de aanpak van buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging ("FIMI-toolbox") moet worden ontwikkeld, die ons beter in staat zal stellen de dreiging op te sporen, te analyseren en erop te reageren, onder meer door de daders de rekening te presenteren. BENADRUKT dat hybride campagnes in een vroeg stadium zullen worden opgespoord en bestreden met behulp van alle noodzakelijke EU-beleidsmaatregelen en -instrumenten. STELT derhalve, voor de ontwikkeling van deze brede EU-toolbox tegen hybride dreigingen, een kader VOOR voor een gecoördineerde respons op hybride dreigingen en campagnes die gevolgen hebben voor de EU, haar lidstaten en haar partners, en ONDERSTREEPT dat dit kader ook moet worden gebruikt om buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging in het informatiedomein (FIMI) aan te pakken.

4. MERKT OP dat de definities van hybride dreigingen en campagnes weliswaar kunnen variëren, maar dat zij flexibel moeten blijven opdat adequaat kan worden gereageerd op de snel veranderende aard van de dreiging. ERKENT, met het oog op de toepassing en het doeltreffend gebruik van dit kader, de conceptualisering van "hybride dreiging" en "hybride dreigingscampagne" – hier "hybride campagne" genoemd – die wordt verstrekt door de Commissie en het Europees Kenniscentrum voor de bestrijding van hybride dreigingen in "The Landscape of Hybrid Threats: A Conceptual Model"<sup>4</sup>. ONDERSTREEPT dat de analyse van hybride risico's een belangrijke rol speelt bij de ontwikkeling van een gemeenschappelijk inzicht in en onderzoek van hybride dreigingen en campagnes, alsook bij het in kaart brengen van kwetsbaarheden die gevolgen kunnen hebben voor nationale en pan-Europese structuren en netwerken, en voor EU-partners in nabuurschapsregio's.

5. BENADRUKT het belang van een krachtige gecoördineerde respons die blijkt geeft van solidariteit van de EU in geval van hybride aanvallen op de EU en haar lidstaten, en BEKLEMT OONT dat de EU-toolbox tegen hybride dreigingen en dit kader naar gelang het geval moeten bijdragen tot de respons op hybride aanvallen. ONDERSTREEPT het belang van de bestaande EU-mechanismen voor crisisbeheer, waaronder de geïntegreerde regeling politieke crisisrespons (IPCR) van de Raad, voor het ondersteunen van gecoördineerd optreden in reactie op grote, complexe crises.

6. ONDERSTREEPT dat, nu het onderscheid tussen interne en externe dreigingen steeds vager wordt doordat actoren gebruikmaken van hybride tactieken, voor een alomvattende reactie op hybride dreigingen en campagnes alle relevante interne en externe EU-beleidsmaatregelen en -instrumenten moeten worden ingezet, zoals bepaald in de EU-strategie voor de veiligheidsunie 2020-2025, alsook alle relevante civiele en militaire instrumenten en maatregelen. BENADRUKT de toenemende noodzaak om hybride dreigingen en activiteiten te voorkomen, op te sporen, te beperken en erop te reageren, en dat de EU en haar lidstaten in staat moeten zijn de gevolgen van een hybride campagne in een zo vroeg mogelijk stadium te beperken en te beëindigen, en te voorkomen dat ze uitmondt in een volwaardige crisis, door gebruik te maken van alle capaciteiten, instrumenten en hulpmiddelen van de EU en haar lidstaten, met name de maatregelen ter bevordering van de capaciteit van de EU en haar lidstaten om weerstand op te bouwen, de daders de voordelen van een hybride campagne te ontzeggen en de kosten voor die daders te verhogen.

---

<sup>4</sup> Giannopoulos, G., Smith, H., Theodoridou, M., The Landscape of Hybrid Threats: A conceptual model, Europese Commissie, Ispra, 2020, PUBSY nr. 117280.

BENADRUKT dat hybride campagnes in derde landen ook gevolgen kunnen hebben voor de veiligheid, waarden en belangen van de EU en dat het daarom belangrijk is dat de EU en haar lidstaten zo nodig met behulp van dit kader kunnen reageren op verzoeken om bijstand van partnerlanden. ONDERSTREEPT dat een duidelijk signaal omtrent de waarschijnlijke gevolgen van een gecoördineerde EU-respons op hybride campagnes van invloed is op het gedrag van potentiële agressors en hen ervan zou kunnen weerhouden hun doelstellingen te verwezenlijken, wat de veiligheid van de EU en haar lidstaten versterkt. BENADRUKT dat het voor de EU en haar lidstaten van belang is op dit gebied een adequate houding aan te nemen, op basis van de werkzaamheden van de bevoegde Raadsinstanties.

7. ONDERSTREEPT dat, wanneer een of meer incidenten die deel zouden kunnen uitmaken van een hybride campagne, zijn opgespoord of door de Commissie of de hoge vertegenwoordiger onder de aandacht van de lidstaten zijn gebracht, de lidstaten de bevoegde Raadsinstantie kunnen verzoeken de kwestie te onderzoeken. BENADRUKT de noodzaak van een snel en efficiënt besluitvormingsproces per geval om gecoördineerde EU-reacties op hybride campagnes, waaronder FIMI, vast te stellen en goed te keuren. ONDERSTREEPT dat de Raad in dergelijke gevallen snel voorstellen moet ontvangen die gezamenlijk door de Commissie en de hoge vertegenwoordiger zijn opgesteld en, in voorkomend geval, snel een besluit over de uitvoering ervan moet nemen op basis van de steun die de Horizontale Groep versterking van weerbaarheid en bestrijding van hybride bedreigingen kan verlenen aan het Coreper en, indien van toepassing, aan de IPCR-regeling. MERKT OP dat het Politiek en Veiligheidscomité (PVC) kan beraadslagen over de maatregelen waartoe binnen dit kader wordt besloten en die onder zijn mandaat vallen.

8. HERHAALT dat de primaire verantwoordelijkheid voor de bestrijding van hybride dreigingen bij de lidstaten ligt en BENADRUKT dat besluiten over een gecoördineerde EU-respons op hybride campagnes gebaseerd moeten zijn op de volgende kernbeginselen:

- democratische waarden, processen en instellingen beschermen, alsook de integriteit en veiligheid van de EU, haar lidstaten en hun burgers, en haar strategische belangen, met inbegrip van de veiligheid van de partners in de naburige landen en daarbuiten;
- het internationaal recht eerbiedigen en de grondrechten en fundamentele vrijheden beschermen, en de internationale vrede en veiligheid ondersteunen;

- de doelstellingen van de Unie verwezenlijken, met name de doelstellingen van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB), zoals vastgelegd in het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), en de doelstellingen van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), alsmede de procedures die daartoe nodig zijn;
- in verhouding staan tot de reikwijdte, de omvang, de duur, de intensiteit, de complexiteit, het vernuft en de impact van elke hybride campagne;
- uitgaan van een gemeenschappelijk situationeel bewustzijn onder de lidstaten en beantwoorden aan de noden van de specifieke situatie;
- rekening houden met de bredere context van de externe betrekkingen van de EU met het land waarop de respons betrekking heeft.

9. VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger om via de gezamenlijke capaciteit op het gebied van inlichtingenanalyse (Single Intelligence Analysis Capacity – SIAC), met name de Fusiecel voor analyse van hybride dreigingen, uitgebreide beoordelingen te blijven verstrekken van hybride dreigingen die de EU en haar lidstaten treffen, voornamelijk op basis van de bijdragen van de lidstaten, waaronder de jaarlijkse verslagen van de analyse van trends op het gebied van hybride dreigingen, en ROEPT de lidstaten en de betrokken instellingen OP hun deelname en bijdragen aan deze verslagen te versterken.

10. MOEDIGT de EU en haar lidstaten AAN verdere actie te ondernemen om een efficiënt monitoringmechanisme te ontwikkelen voor verschillende hybride domeinen en de verscheidenheid aan hybride activiteiten in elk van die domeinen, met behulp van nieuwe technologieën – waaronder kunstmatige intelligentie – en de inzet van de nodige netwerken. NEEMT in dit verband NOTA van het voorstel van de hoge vertegenwoordiger om een geschikt mechanisme met eigen dataruimte in te stellen voor het systematisch verzamelen van gegevens over FIMI-incidenten. BENADRUKT de rol van GVDB-missies en -operaties bij het vergroten van het situationeel bewustzijn van de EU door hybride dreigingen te monitoren overeenkomstig hun mandaat.

11. MOEDIGT de EU en de lidstaten AAN om relevante vroegtijdige signalen te verzamelen en te decoderen, informatie uit te wisselen en de mogelijke verbanden tussen die signalen voortdurend te beoordelen, teneinde een dreiging snel te karakteriseren; BENADRUKT dat de lidstaten en de relevante instellingen, organen en instanties van de EU hun bijdrage aan de totstandbrenging van een gedeeld situationeel bewustzijn moeten opvoeren door relevante informatie te delen via de SIAC – als centraal toegangspunt voor bijdragen van de civiele en militaire inlichtingen- en veiligheidsdiensten van de lidstaten op het gebied van strategische inlichtingen, via het systeem voor snelle waarschuwingen, door relevante situatie-updates te delen en door hun nationale beoordelingen te verstrekken als onderdeel van bewustmakingsactiviteiten binnen de desbetreffende Raadsgroep; BENADRUKT dat de SIAC, met name de Fusiecel voor analyse van hybride dreigingen, een centrale rol zal spelen bij het besluitvormingsproces door te zorgen voor een strategische prognose en een alomvattend situationeel bewustzijn, met name om de oorsprong en de kenmerken van de hybride campagne te identificeren, mits zij over de nodige middelen beschikken; en NEEMT ER NOTA VAN dat deze werkzaamheden kunnen worden aangevuld door andere relevante instellingen, organen en instanties van de EU, alsmede door GVDB-missies en -operaties, naar gelang het geval en op verzoek van de Raad.

12. HERHAALT dat het algemene niveau van weerbaarheid van de EU tegen hybride dreigingen en campagnes moet worden verbeterd, op basis van een maatschappelijke en overheidsbrede aanpak, door de vaststelling van de richtlijn inzake maatregelen voor een hoog gemeenschappelijk cyberbeveiligingsniveau in de Unie (NIS 2-richtlijn) en de richtlijn betreffende de veerkracht van kritieke entiteiten (CER-richtlijn), en in het licht van de voorgestelde verordening betreffende transparantie en gerichte politieke reclame, de wet digitale diensten (DSA), het voorgestelde antidwanginstrument, de herziene praktijkcode betreffende desinformatie en de uitvoering van het EU-screeningmechanisme voor buitenlandse investeringen, en VERZOEKT de lidstaten om, met de steun van de Commissie, optimaal gebruik te maken van het gezamenlijk operationeel mechanisme voor de weerbaarheid van verkiezingsprocessen. MOEDIGT de Commissie AAN gebruik te maken van nieuwe instrumenten, waaronder het waarnemingscentrum voor kritieke technologieën, om de afhankelijkheden en kwetsbaarheden in het kader van hybride campagnes in kaart te brengen. VERZOEKT de Commissie en de hoge vertegenwoordiger om, in het kader van de ontwikkeling van de EU-toolbox tegen hybride dreigingen, uiterlijk eind 2022 operationele voorstellen te doen om de maatschappelijke en economische weerbaarheid ten aanzien van hybride dreigingen te versterken, in voorkomend geval op basis van de referentiescenario's inzake hybride weerbaarheid van de EU, de analyse van hybride risico's en het richtinggevend verslag van de EU over weerbaarheid.

13. BENADRUKT dat prioriteit moet worden gegeven aan maatregelen om de gevolgen van een gedetecteerde campagne te beperken en te beëindigen, om verdere uitbreiding en escalatie ervan te voorkomen, om de dader ervan te weerhouden verdere acties te ondernemen en om het snelle herstel van de lidstaat of de EU-instellingen, -organen of -instanties in kwestie te bevorderen. MOEDIGT de Commissie en de hoge vertegenwoordiger daarbij AAN alle instrumenten en hulpmiddelen van de EU uit het externe en interne beleid aan te wenden, overeenkomstig hun respectieve regels en governance.

14. BENADRUKT dat wanneer de dader van een hybride campagne met een hoge mate van zekerheid kan worden geïdentificeerd, er asymmetrische en evenredige maatregelen kunnen worden genomen overeenkomstig het internationaal recht, waaronder diplomatieke, politieke, militaire, economische of strategische communicatie, om een hybride campagne te voorkomen of erop te reageren, ook in het geval van kwaadwillige activiteiten die niet als internationaal onrechtmatige daden worden aangemerkt, maar als onvriendelijke daden worden beschouwd; BEVESTIGT dat maatregelen in het kader van het buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid, met inbegrip van, indien nodig, beperkende maatregelen, geschikt zijn voor dit kader en de preventie moeten versterken, samenwerking moeten aanmoedigen, de beperking van dreigingen op korte en lange termijn moeten bevorderen en het gedrag van potentiële agressors op lange termijn moeten beïnvloeden; VERZOEKT de Commissie en de hoge vertegenwoordiger opties uit te werken voor duidelijk gedefinieerde maatregelen tegen FIMI-actoren wanneer dit nodig is om de openbare orde en veiligheid in de EU te beschermen; en HERINNERT ERAAN dat de lidstaten een gecoördineerde attributie van hybride activiteiten kunnen voorstellen, waarbij zij erkennen dat attributie een soevereine nationale bevoegdheid is.

15. STELT VAST dat de maatregelen in het kader van het buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid onder meer preventieve maatregelen kunnen zijn, waaronder maatregelen voor capaciteitsopbouw en vertrouwenwekkende maatregelen, oefeningen en opleiding, onder meer via GVDB-missies en -operaties; samenwerkingsmaatregelen, waaronder dialoog, samenwerking, coördinatie, uitwisseling van beste praktijken en oefenen met partnerlanden en -organisaties; maatregelen voor het opbouwen van stabiliteit, met inbegrip van publieksdiplomatie en diplomatiek overleg met de betrokken overheidsactor, wanneer en waar mogelijk in coördinatie met betrokken internationale organisaties en gelijkgestemde partners en landen; beperkende maatregelen (sancties), ook tegen de verantwoordelijken van de campagne, overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van de Verdragen; maatregelen ter ondersteuning van lidstaten, op hun verzoek, die ervoor kiezen hun natuurlijk recht op individuele of collectieve zelfverdediging uit te oefenen, zoals erkend in artikel 51 van het Handvest van de Verenigde Naties en overeenkomstig het internationaal recht.

STELT VAST dat deze maatregelen verplichtingen omvatten die voortvloeien uit het Verdrag betreffende de Europese Unie, zoals steun in reactie op de oproeping van artikel 42, lid 7, van dat Verdrag, waarin is bepaald dat indien een lidstaat op zijn grondgebied slachtoffer wordt van gewapende agressie, de andere lidstaten jegens die lidstaat verplicht zijn met alle beschikbare middelen hulp en bijstand te verlenen, overeenkomstig artikel 51 van het Handvest van de Verenigde Naties. Dit laat het specifieke karakter van het veiligheids- en defensiebeleid van bepaalde lidstaten onverlet. De verbintenissen en de samenwerking op dit gebied blijven in overeenstemming met de aangegane verbintenissen in het kader van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, die voor de lidstaten die er lid van zijn, de grondslag en het instrument van hun collectieve defensie blijft.

16. ONDERSTREEPT dat het gebruik van militair geweld een integraal onderdeel kan zijn van de hybride tactieken van sommige statelijke actoren en NEEMT NOTA van hun bereidheid om hybride tactieken te gebruiken in combinatie met, ter voorbereiding op of ter vervanging van gewapende agressie. BEKLEMT OONT dat wij, in overeenstemming met het strategisch kompas, moeten blijven investeren in onze wederzijdse bijstand uit hoofde van artikel 42, lid 7, van het Verdrag betreffende de Europese Unie, en in solidariteit uit hoofde van artikel 222 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, met name door frequente oefeningen, om dergelijke acties te voorkomen, ons hierop voor te bereiden en deze tegen te gaan.

17. ONDERSTREEPT dat attributie wordt gedefinieerd als de praktijk waarbij de verantwoordelijkheid voor een kwaadwillige hybride activiteit wordt toegeschreven aan een specifieke actor; ERKENT dat attributie tot een grotere weerbaarheid kan bijdragen door het publiek voor te bereiden en voor te lichten over de dreiging, en ook kan helpen om steun te krijgen voor mogelijke verdere maatregelen; HERINNERT ERAAN dat attributie aan een statelijke of een niet-statelijke actor een soevereine politieke beslissing blijft die gebaseerd is op inlichtingen uit alle bronnen en per geval wordt genomen; BEKLEMT OONT dat de lidstaten verschillende methoden en procedures kunnen toepassen om kwaadwillige hybride activiteiten te attribueren, en ONDERSTREEPT dat de SIAC een sleutelrol speelt bij de ondersteuning van de lidstaten in dit verband.

18. CONSTATEERT dat hybride campagnes vaak ontworpen zijn om onduidelijkheid te creëren over hun oorsprong en om besluitvormingsprocessen te belemmeren. BENADRUKT in dat verband dat niet alle maatregelen binnen een gecoördineerde EU-respons op hybride campagnes vereisen dat verantwoordelijkheid wordt toegewezen aan een statelijke of een niet-statale actor en dat de maatregelen binnen het kader kunnen worden afgestemd op de mate van zekerheid die in een specifiek geval bestaat; ONDERSTREEPT dat wanneer gecoördineerde attributie niet mogelijk is of publieke attributie niet in het belang van de EU en haar lidstaten is, er ook per geval en na goedkeuring goed afgestemde asymmetrische acties kunnen worden overwogen als reactie op een tegen de EU, haar lidstaten of partners gerichte hybride campagne, overeenkomstig dit kader en in overeenstemming met het internationaal recht.

19. ERKENT dat kwaadwillige cyberactiviteiten vaak een belangrijk onderdeel zijn van hybride campagnes en dat de verdere ontwikkeling van de EU-cyberstrategie belangrijk is om kwaadwillige cyberactiviteiten – waaronder die van een hybride campagne – te voorkomen, te ontmoedigen, tegen te gaan en te bestrijden. ONDERSTREEPT dat het EU-instrumentarium voor cyberdiplomatie dreigingen voor de cyberveiligheid bestrijdt en zou kunnen bijdragen aan de EU-respons op een hybride campagne, conform zijn eigen regels en procedures; BEKLEMT OOK dat de bevoegde Raadsinstanties, de hoge vertegenwoordiger en de Commissie samenwerking en synergie bij de uitvoering van maatregelen en acties waartoe in dit kader is besloten, moeten aanmoedigen, met name via de toolbox tegen hybride dreigingen en de FIMI-toolbox, alsook die in het kader van het EU-instrumentarium voor cyberdiplomatie, wanneer en waar dat dienstig is.

20. BENADRUKT de noodzaak van samenwerking en gecoördineerde reacties, waar dienstig, met gelijkgestemde partners bij de uitvoering van dit kader. BEKLEMT OOK het belang van verdere samenwerking met internationale organisaties, zoals de NAVO, en gelijkgestemde partners en landen, onder meer in de VN en de G7, alsook met maatschappelijke organisaties en de particuliere sector, bij de bestrijding van hybride dreigingen en met het oog op het bepalen van een leidende rol voor de EU bij de ontwikkeling van internationale normen voor de bestrijding van hybride dreigingen, waaronder FIMI.

BENADRUKT met name dat er synergie moeten worden gecreëerd en verdere mogelijkheden moeten worden bekeken voor samenwerking met de NAVO tegen hybride dreigingen, onder meer door voort te bouwen op de parallelle en gecoördineerde oefeningen die door de EU en de NAVO worden georganiseerd om zich voor te bereiden op complexe hybride aanvallen, rekening houdend met de huidige veranderende geopolitieke en technologische trends, met volledige inachtneming van de beginselen van transparantie, wederkerigheid en inclusiviteit, alsook van de besluitvormingsautonomie en procedures van beide organisaties.

21. BEKLEMT OONT dat de beide EU-toolboxen, tegen hybride dreigingen en tegen FIM, in 2022 verder moeten worden uitgebreid conform de richtsnoeren uit het strategisch kompas. VERZOEKT de hoge vertegenwoordiger en de Commissie te blijven zoeken naar maatregelen die binnen dit kader moeten worden uitgevoerd op basis van een regelmatige actualisering van de bestaande inventarisatie<sup>5</sup>, en vóór eind 2022 voorstellen in te dienen voor de oprichting van EU-teams voor snelle reactie op hybride dreigingen, zodat deze door de Raad kunnen worden goedgekeurd. VERZOEKT de Commissie en de hoge vertegenwoordiger de evaluatie van het operationele EU-protocol voor de bestrijding van hybride bedreigingen ("EU-draaiboek") af te ronden en de herziene versie ervan uiterlijk eind 2022 te presenteren. VERZOEKT de lidstaten, de Commissie en de hoge vertegenwoordiger volledige uitvoering te geven aan de ontwikkeling van het kader, door uitvoeringsrichtsnoeren op te stellen en de procedures ervan te testen met bestaande en nieuwe oefeningen, waaronder oefeningen waarbij artikel 222 VWEU en/of artikel 42, lid 7, VEU worden geactiveerd. De Raad zal vóór eind 2023 NAGAAN hoe het staat met de uitvoering van deze conclusies en zal, indien nodig, het kader herzien om het veranderende dreigingslandschap aan te pakken.

---

<sup>5</sup> GEZAMENLIJK WERKDOCUMENT – Mapping of measures related to enhancing resilience and countering hybrid threats, SWD(2020) 152 final.